

Wilders overleeft coup poging gemakkelijk en de PVV kan nog jaren blijven bestaan als getuigenispartij

Posted on 24 januari 2026 by Bart Jan Spruyt

We hebben van de week naar een kansloze coup poging tegen PVV-leider Geert Wilders zitten kijken, die resulteerde in een nieuwe afsplitsing op rechts die echt het verschil niet gaat maken. Wilders is inmiddels over de eerste schrik heen en zal zijn persoonlijke project gewoon kunnen voortzetten.

Geert Wilders stond er van de week wat aangeslagen bij, toen hij in een haag van journalisten belandde en moest reageren op het vertrek van zeven van zijn 26 Kamerleden. Hij was erdoor overvallen, zo bleek, en had de leider van de bende, Gidi Markuszower, altijd als een vriend beschouwd. Opstand in eigen gelederen, op een tot dan ongekende schaal, verraad en vertrek, leedvermaak bij zijn collega's: Wilders leek even uit zijn evenwicht.

Zelfgekozen isolement behoort tot de kern

Toch denk ik niet dat Wilders de gang van zaken nog steeds diep betreurt. De PVV is zijn persoonlijk eigendom, in het najaar van 2004 gesticht nadat hij zelf met een tienpuntenplan de VVD had verlaten. Nu is hij zelf met een vierpuntenplan geconfronteerd, een plan dat tegen de geest en de letter van zijn PVV indruiste. Ga maar na:

1. De bende van zeven eist 'constructieve oppositie', een uitgestoken hand naar het nieuwe minderheidskabinet, samenwerking met partijen die 'hetzelfde met Nederland willen als wij'.

Dat staat haaks op wat Wilders altijd met zijn PVV heeft gewild. De PVV was uniek en moest dat blijven, eigen in zijn soort, en moest zich onderscheiden door harde kritiek op alle kabinetsbeleid, dat van de werkelijkheid was vervreemd, elitair was, niet begreep waar Henk en Ingrid van wakker lagen en vooral hopeloos naïef was met betrekking tot de islam. Het echec van het kabinet-Schoof was in dit verhaal in geen enkel opzicht de schuld van de PVV, maar het resultaat van politieke kongsis en ambtelijke tegenwerking. De eigenheid moest worden benadrukt door niet eens met Rob Jetten en de zijnen te willen praten. Het zelfgekozen isolement behoorde vanaf het begin tot de kern van de identiteit van de PVV.

2. De PVV moest wat de zeven betreft 'gedemocratiseerd' worden. Dit punt is zeer opportunistisch gesteld. De zeven zijn geen principieel voorstander van een democratische ledenpartij maar vrezen dat de PVV op grond van een amendement op de [Wet Politieke Partijen](#) tot democratisering zal worden gedwongen of anders zal worden verboden.

Dat gaan we niet doen, zei Wilders, nadat Markuszower hem in de fractievergadering van afgelopen dinsdag had toegevoegd: 'Ik wil dat de partijleider zich aan deze koerswijziging committeert, startend per vandaag', en zelfs had voorgesteld dat hij Wilders tijdelijk als fractievoorzitter zou vervangen.

Alleenheerschappij

De partij ís Geert Wilders. Het heeft in 2005/2006 al moeite gekost – zoals Martin Bosma zich ongetwijfeld herinnert – om de naam Lijst Groep Wilders te vervangen

door het minder persoonlijke Partij voor de Vrijheid. Wilders was en bleef het enige lid, heeft vanaf het begin alles bepaalt, leidde de fractie met harde hand en nam gemakkelijk afscheid van mensen die hem hierin tegenstonden.

Angst voor een pers die hem als uitdager van het establishment haatte, angst voor LPF-achtige toestanden – het maakte dat Wilders op het punt van zijn alleenheerschappij onvermurwbaar was. En zo kon hij op 3 juni vorig jaar in zijn eentje besluiten, zonder de fractie te raadplegen, dat de PVV uit het kabinet stapte.

Anti-islam

3. De PVV moest meer zijn dan een anti-islampartij, vonden de zeven, en Kamerleden moesten meer ruimte krijgen zich op andere portefeuilles te profileren. De PVV moet meer zijn dan 'een man met een twitter-account', stelde Markuszower, wat onhandig een typering van Dilan Yesilgöz herhalend.

Ook dit punt gaat dwars tegen de bestaansreden van de PVV in. Vanaf het begin van de partij zijn er mensen geweest die hebben gewild dat de PVV een duidelijk (liberaal-conservatief) ideologisch profiel zou ontwikkelen en vanuit dat profiel doordachte standpunten op alle beleidsterreinen zou formuleren. Maar Wilders zei te weten dat hij alleen verkiezingen zou winnen met een rabiaat anti-islamstandpunt. Hij was de enige die dat vond, maar was de baas en dus is de PVV geassocieerd met kopvoddentaks, Koranverbrandingen en pleidooien voor deportaties.

4. De zeven wilden ook een evaluatie van de verkiezingen. Op een gegeven moment heeft de PVV op 53 zetels in de peilingen gestaan, nu staan ze op zeventien en de trend is neerwaarts. Een 'toekomstig lijsttrekker' (!) moest met de resultaten van die evaluatie 'serieus aan de slag'.

Zo'n voorstel kun je bij elke partij inbrengen, maar niet bij de PVV. De leider is immers de man met het charisma, die geen fouten maakt. Het kan eens tegenzitten en de resultaten kunnen eens tegenvallen, maar dat is nooit zijn schuld. De suggestie dat dat wel zo zou kunnen zijn, is de bijl aan de wortel van een populistische partij. En de suggestie dat iemand anders de partij zou kunnen gaan leiden, is zo mogelijk nog wezensvreemder aan het beeld dat de leider van zichzelf heeft.

Grootste obstakel voor doorbraak van rechts

Kortom, de zeven hebben punten ingebracht die direct en radicaal tegen de identiteit en het dna van de PVV ingingen, en wilden eigenlijk een geschiedenis van twintig jaar in één fractievergadering ongedaan maken.

We kunnen de vraag aan de orde stellen of de beslissingen die Wilders in 2004-2006 heeft genomen, zijn eigen belangen niet boven de belangen van zijn fractie en achterban hebben gesteld. Of hij door zijn stijl van optreden en zijn 'bek vol blaf' (Ida Gerhardt) de opmars van realistisch-rechts niet heeft gefrustreerd en onmogelijk heeft gemaakt.

Ik denk dat de PVV uiteindelijk het grootste obstakel voor de doorbraak van rechts is geweest. Maar wie daarover klaagt is twintig jaar te laat, en zal bot vangen zolang Wilders nog politiek actief is.

Geen steun voor kabinet-Jetten

Toen de zeven er van de week ineens uitstapten, was er niet alleen leedvermaak bij de anderen, maar klonk ook de gedachte dat dit het nieuwe minderheidskabinet meer ruimte zou bieden. Als een coöperatieve minderheid uit de PVV stapte en wél met het eerste kabinet-Jetten wilde onderhandelen, bood dat Jetten en de zijnen onverwacht nieuwe mogelijkheden.

Ik geloof daar niks van. Markuszower is altijd een van de meest rabiante PVV-Kamerleden geweest, in standpunt en woordkeus. Hij heeft gezegd dat het verkiezingsprogramma van de PVV leidend is. Toen hij donderdag bij Jetten, Bontenbal en Yesilgöz langs mocht, zei hij dat hij hen niet met een PVV-*light* maar met de oude, vertrouwde harde lijn had geconfronteerd. Hij was gewoon 'zichzelf' geweest.

Hij zei dat op een dag waarop de GL-PvdA-leider liet vallen dat hij bereid was zijn onwelwillende houding te laten varen en zich constructief op te willen stellen. Mocht Jetten de steun van de zeven populistten willen gebruiken, dan zal hij daar door zijn eigen partij en door alles vanaf het CDA en naar links, hard op worden aangesproken.

Daarom moeten we concluderen dat we van de week naar een kansloze coup poging

hebben zitten kijken, met een nieuwe fractie op rechts die het verschil niet gaat maken en (denk ik) roemloos ten onder zal gaan.

Wilders stond er aanvankelijk dus wat beteuterd bij maar het zou mij niet verrassen als hij er alweer een beetje overheen is. De zeven bleven er zeven, uit provincies en gemeenten klonken stevige steunbetuigingen en in Delft liep hij alweer over de markt om tegen de komst van een AZC te protesteren. *Business as usual*, met een kleiner groepje getrouwen, loyaler dan ooit, die zijn persoonlijke project zullen steunen, met een fractie die gewoon weer lekker vanaf de zijlijn oppositie gaat voeren en niet in de ingewikkelde en verantwoordelijke situatie van regeringsverantwoordelijkheid verkeert.

Getuigenispartij

Ook dit zal Wilders overleven. De PVV [verliest](#) aan FVD en aan JA21, de partij heeft allang niet meer het alleenrecht op rechts, maar er zal een harde kern overblijven, omvangrijk genoeg voor Wilders om in de Tweede Kamer zijn hobby voort te kunnen zetten. De PVV is eigenlijk een soort getuigenispartij à la de oude SGP geworden, waar decennialang de overtuiging klonk dat het oude verhaal verteld moest blijven worden, al was het maar voor 'dat ene dierbare zeteltje'.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u \(weer\) mee?](#) Hartelijk dank!